

Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský

Sídlo ústavu: Hroznová 63/2, 656 06 Brno

Oblastní odbor Plzeň, Slovanská alej 20, 326 00 Plzeň

Plzeň 25. 8. 2014
čj. UKZUZ 064160/2014

Zpráva č. 17 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 4.8. - 24.8.2014

1. Počasí

V prvním sledovaném týdnu bylo převážně polojasno až oblačno. Převažovalo teplé letní počasí s denními teplotami okolo 25 °C a ranními nad 10 °C. Od 33. týdne docházelo postupně k ochlazení. V druhém sledovaném týdnu tedy poklesly denní teploty na 18 až 22 °C a převažovalo oblačno až zataženo. V posledním 34. týdnu se ještě více ochladilo a to hlavně v ranních hodinách, kdy se teploty pohybovaly mezi 4 až 9 °C. Většinou bylo oblačno, ke konci týdne polojasno. Po celé období se střídaly deštivé dny se slunečnými, docházelo k častým dešťovým přeháňkám. Lokálně byly i ranní mlhy.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Ve sledovaném období pokračovala sklizeň obilovin. Sklizeň byla stížena průběhem počasí, jelikož byly četnější dešťové srážky v 31. týdnu, které oddálily sklizení především pšenic. Dosud není v oblasti sklizeno všechno obilí. Zralé obilí je napadáno černěmi. Na polích začala příprava půdy a setí ozimých řepk. Porosty raných odrůd brambor se sklízí. Vlivem deštivého počasí se v porostech brambor šíří plíseň bramborová a proto se na řadě míst přistoupilo k desikaci natě. Na Plzni – severu a Plzni – jihu byli zachyceni první samci bázlivce kukuřičného na feromonových lapácích. Začíná sklizeň kukuřice. V ovocných sadech probíhala sklizeň slivoní. Výskyty chorob a škůdců jsou převážně ve slabé nebo střední intenzitě.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 87 – 99, žlutá zralost: deformace tlakem nehtu irreverzibilní až sklizené zrna (vhodné pro posklíňové úpravy zrna, např. ochranné zásahy))

Ve feromonových lapácích v okrese Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 4.8.), Tachov (Velký Rapotín, 4.8.) a Rokycany (Přívětice, 5.4.) byl sledován výskyt samců **obaleče obilního (Cnephasia pumicana)**.

Pro monitorování škůdce lze použít feromonové lapáky. Není registrován žádný přípravek.

KUKUŘICE (RF 55 - 75, střed metání: (lata úplně viditelná), střední větve laty se rozvíjejí až mléčná zralost: zrna ve středu palice jsou žlutobílá: obsah mléčný: asi 40 % sušiny zrna)

První slabý výskyt dospělců **bázlivce kukuřičného (*Diabrotica virgifera*)** na feromonových lapácích byl zjištěn v okrese Plzeň – sever (Zruč, 5.8. a poté 13.8.). Střední výskyt byl na téže místě pozorován dne 7.8. a 19.8. Na Plzni – jihu (Horní Lukavice, 18.8.) byl taktéž hlášen první slabý výskyt.

Ošetření se provádí insekticidy uvedenými v platném registru přípravků na ochranu rostlin. S ohledem na zvýšení účinnosti ošetření proti dospělcům bázlivce kukuřičného je vhodné použít povolený insekticid se systémovým účinkem, při jehož aplikaci není třeba, aby byly postřikovou jíchou rovnoměrně zasaženy všechny části rostlin.

V okrese Klatovy (Zářečí u Horažďovic, 15.8.) byl zaznamenán první slabý výskyt larev **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)**.

Účinnost chemické i biologické ochrany je závislá na přesné signalizaci výskytu dospělců v porostu kukuřice. Výsledky monitoringu letové aktivity pomocí světelných lapáků jsou aktualizovány na webových stránkách ÚKZÚZ. Počátek i průběh letu lze monitorovat také pomocí sum efektivních teplot. Optimální termín chemického ošetření nastává v době, kdy se z prvních nakladených vajíček začínají líhnout housenky, tj. když ve vajíčkách prosvítá tvar housenky s tmavou hlavou.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 81 – 89), asi 10 % lusků je specificky vybarveno dle druhu a odrůdy, semena jsou suchá a tvrdá až plná zralost: lusky na celé rostlině jsou suché, hnědé, semena suchá a tvrdá (suchá zralost))

V okrese Karlovy Vary (Útvina, 4.8.) sledován slabý výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** na luscích.

Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédnou vždy 2 za sebou rostoucích rostlin. V RF 81-89 se hodnotí stupeň napadení lusků.

Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 99 - 00), sklizňová zralost až suché semeno a **01 - 09**, počátek bobtnání až vzcházení: děložní listy pronikají nad povrch půdy)

V okrese Klatovy (Řakom, 13.8.) byl pozorován střední výskyt **hlízenky obecné (*Sclerotinia sclerotiorum*)** ve stoncích po sklizni. Slabý výskyt hlášen z okresu Tachov (Mchov, 4.8.), Cheb (Velká Šitboř, 5.8.) a Karlovy Vary (Sedlo u Toužimi, 13.8.).

Pozoruje se na 10 náhodně vybraných místech vždy po sobě 5 rostoucích rostlin.

Přímá ochrana: fungicidní ošetření v době kvetení. Preventivní ochrana: minimálně 4 letý osevní postup, osivo bez příměsí sklerocií, nepřehnojovat dusíkem.

První slabý výskyt **slimáčka síťkovaného (*Deroceras reticulatum*)** zjištěn v okrese Karlovy Vary (Útvina, 13.8., poté 14.8. a 18.8.).

Jedinci slimáček se sledují pod nalíčenými pastmi např. z vlnité lepenky překryté černou folií ve tvaru čtverce o straně 50 cm. Prahem škodlivosti jsou 3 jedinci na 1 past a 1 den.

K preventivním opatřením patří likvidace posklizňových zbytků, výdrolu a plevelů. Po zjištění výskytu je nejvhodnější moluskocid aplikovat do řádků při setí nebo 2 až 3 dny před vzejitím.

MÁK SETÝ (RF 72 - 80, začátek žloutnutí tobolky až plná zralost)

V okrese Tachov (Velký Rapotín, 8.8.) byl sledován slabý výskyt **šedé plísnovitosti máku (*Botryotinia fuckeliana*)** a dne 19.8. pozorován škodlivý výskyt.

Přímá ochrana: vedlejší účinek fungicidního ošetření proti pleosporové hnědé skvrnitosti máku.

Slabý výskyt **pleosporové hnědé skvrnitosti máku (*Pleospora papaveracea*)** zaznamenan na Tachovsku (Velký Rapotín, 8.8.) a dne 19.8. hlášen škodlivý výskyt.

Při průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 10 za sebou rostoucích rostlin. Zjišťuje se % napadení rostlin.

Ochrana: fungicidní ošetření od období krátce před květem, nejpozději do konce květu. Ošetření se doporučuje v RF 40 – 52 při výskytu 2 – 5 % napadených rostlin, v RF 70 – 80 při výskytu 5 – 8 % napadených rostlin.

SLUNEČNICE (RF 79 - 87, semena ve vnitřní třetině terče jsou šedá a dosáhla druhově resp. odrůdově specifické velikosti až fyziologická zralost: zadní strana úboru žlutá: krycí listy ze 3/4 hnědé; vlhkost semen 20 – 25%)

V okrese Plzeň – sever (Bítov u Přehýšova, 22.8.) zjištěn střední výskyt **šedé plísnovitosti slunečnice (*Botryotinia fuckeliana*)**.

Kontroluje se 100 rostlin při průchodu porostem (na 10 místech 10 za sebou rostoucích rostlin).

Chemická ochrana se provádí současně s ochranou proti ostatním houbovým chorobám ve fázi 14 – 19 (4. až 6. list) a 65 (plný květ), případně do konce květu.

Slabý výskyt **bílé hniloby slunečnice (*Sclerotinia sclerotiorum*)** byl pozorován v okrese Domažlice (Hlohová 8.8.).

Chemická ochrana se provádí ve fázi 4 – 6 listů nebo na konci kvetení. Ošetření se doporučuje při 5 – 15% napadení rostlin.

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 75 – 89, plné nasazování bobulí až rostlina plně odumřela)

V okrese Rokycany (Němčovice, 5.8. a 12.8.) sledován slabý výskyt **bakteriálního černání stonku brambor (*Pectobacterium atrosepticum*)**.

Preventivním opatřením je zdravá sadba a narašení nebo naklíčení sadby, aby porost rychle vzešel a klíčky byly méně ohrožené infekcí. Infekci lze také omezit zabráněním mechanického poškození hlíz.

Velmi slabý výskyt **plísně bramboru (*Phytophthora infestans*)** hlášen z okresu Cheb (Chvoječná, 5.8. a 12.8.). Slabý výskyt zaznamenan v okrese Tachov (Staré Sedliště, 5.8.), Rokycany (Němčovice, 12.8.), Cheb (Chvoječná, 19.8.) a Plzeň – jih (Želčany, 21.8.).

Signalizujeme ošetření v prodlouženém intervalu nebo až v době, kdy lze očekávat změnu počasí a příchod vydatnějších srážek na Chebsku, Klatovsku, Kralovicku, Nepomucku, v okolí Mariánských Lázní a Přimdy. Ošetření v běžně doporučovaném intervalu na Horažďovicku, Karlovarsku a Staňkovsku. Ošetření ve zkráceném intervalu na Plzeňsku, Rokycansku a v okolí Konstantinových Lázní. Informace k ošetření proti plísní bramborové

a další informace naleznete v programu „Prognóza plísně bramboru“, který je dostupný na internetových stránkách ÚKZÚZ:

<http://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/prognozy-vyskytu-so-na-uzemi-cr/vyskyt-plisne-bramboru.html>

V okrese Karlovy Vary (Krásné Údolí, 4.8. – 10.8.) byl zachycen v Lambersových miskách výskyt **mšice broskvoňové (*Myzus persicae*)** i ostatních druhů mšic.

Ochrana proti mšicím v množitelských porostech brambor spočívá ve využití insekticidních přípravků na ochranu rostlin.

PÍCNINY

TOLICE VOJTĚŠKA

V okrese Rokycany (Němčovice, 8.8.) byl zjištěn slabý výskyt **hraboše polního (*Microtus arvalis*)**.

Pozorování hrabošů se provádí v porostech na počátku a na konci vegetace. Zjišťují se počty užívaných nor (nory s čerstvými výhrabky nebo pobytovými stopami) v přepočtu na 1 ha a to na základě 4 průchodů o šířce 2,5 m a délce 100 m, resp. cca 140 kroků (celkem 4 x 250 m² = 1000 m²) a vynásobením 10 krát.

Chemické ošetření porostu se provede při dosažení nebo překročení prahu škodlivosti, tj. pokud se zjistí více než 200 až 600 užívaných nor na 1 ha.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 77 - 87, plod dosahuje asi 70 % konečné velikosti až sklizňová zralost)

Na Plzni - jihu (Nebílovy, 21.8.) zaznamenán slabý výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)** na plodech a velmi slabý výskyt na listech.

Ochrana je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémově a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

První slabý výskyt poškození plodů **moniliniovou hnilobou jablek (*Monilinia fructigena*)** byl sledován v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 5.8. a poté 21.8.).

Základem ochrany jsou preventivní opatření, zejména taková, která zajišťují vzdušnost porostu a korun stromů. Důsledně je třeba odstraňovat a likvidovat napadené hnilijící a mumifikované

plody. Významná jsou také opatření proti poranění plodů, zejména ochrana proti obaleči jablečnému. Před sklizňové chemické ošetření spolu se šetrnou sklizní omezí rozvoj moniliové hniloby během skladování.

Ve feromonových lapácích v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 5.8., 7.8., 11.8. a 19.8.) a Rokycany (Němčovice, 8.8. a 12.8.) byly pozorovány slabé výskyty samců **obaleče jablečného (Cydia pomonella)**. Slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů hlášen z okresu Plzeň – jih (Nebílovy, 7.8.).

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Za sledované období nebyly zaznamenány výskyty samců **obaleče jabloňového (Argyroplote variegana)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče jabloňového do feromonových lapáků se provádí 2x týdně od 1.5. do 15.9.

Termín larvicidního ošetření je cca 7 - 12 dní po vrcholu letové vlny.

V okrese Rokycany (Němčovice, 5.8.) zjištěn slabý výskyt **obaleče pupenového (Tmetocera ocellana)** ve feromonových lapácích.

První slabý výskyt min **podkopníčka ovocného (Lyonetia clerkella)** na listech byl pozorován v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 7.8.).

Peckoviny

SLIVONĚ (RF 85 - 89, pokročilé zrání, nárůst intenzity odrůdově specifického zbarvení až konzumní zralost, plody mají typickou chuť a optimální pevnost)

V okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 5.8.) sledován výskyt **virových neštovic slivoně (Plum pox virus)**.

Vzhledem k tomu, že napadené stromy nelze léčit, je jedinou možností uplatňování preventivních opatření – použití kvalitního, zdravého materiálu z uznané sadby, vysazování odrůd s vyšší mírou rezistence.

První velmi slabý výskyt poškození plodů **moniliniovou hnilobou slivoní (Monilinia spp.)** byl zaznamenán v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 5.8. a poté 7.8.).

Základem ochrany jsou preventivní opatření, zejména taková, která zajišťují vzdušnost porostu a korun stromů. Důsledně je třeba odstraňovat a likvidovat napadené hnijící a mumifikované plody. Významná jsou také opatření proti poranění plodů, zejména ochrana proti obalečům. Před sklizňové chemické ošetření spolu se šetrnou sklizní omezí rozvoj moniliové hniloby během skladování.

Slabý výskyt samců **obaleče švestkového (Cydia funebrana)** ve feromonových lapácích pozorován v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 5.8., 7.8., 11.8., 19.8. a 21.8.). Výskyt samců **obaleče východního (Cydia molesta)** ve feromonových lapácích byl zjištěn ve slabé intenzitě na témže místě dne 5.8, 11.8. a 19.8. Dne 7.8. byl zjištěn slabý výskyt poškození plodů housenkami obalečů.

Sledování letu dospělců **obaleče švestkového** a **obaleče východního** do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů. **Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.**

SVĚTELNÉ LAPAČE

Osenice černé C (*Xestia c-nigrum*) byla zachycována téměř pravidelně ve všech světelných lapačích oblastí. Nepravidelný slabý výskyt **osenice vykřičníkové (*Agrotis exclamationis*)** byl zaznamenán v okrese Klatovy (Horažďovice) a pouze jedenkrát byla zachycena na Plzni – jihu (Těnovice, 8.8.). **Osenice polní (*Agrotis segetum*)** a **můra zelná (*Mamestra brassicae*)** byly nepravidelně zachycovány ve světelném lapači v okrese Klatovy (Horažďovice). **Kovolesklec gama (*Autographa gamma*)** byl zachycen jedenkrát v okrese Cheb (Střížov, 8.8.) a vícekrát v nízkém počtu v okrese Klatovy (Horažďovice). **Můra kapustová (*Lacanobia oleracea*)** byla zachycena na Domažlicku (Staňkov, vícekrát nepravidelně), Klatovsku (Horažďovice, 4.8. a 11.8.) a Rokycansku (Volduchy, 23.8.). Na Klatovsku (Horažďovice, 4.8., 5.8. a 11.8.) byl pozorován výskyt **zavíječe kukuřičného (*Ostrinia nubilalis*)** ve světelném lapači.

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Žaneta Ernestová